

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XI. Proponuntur objectiones, solvuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

siam malitiæ, quam habet volitio causæ: quæ causa si per pœnitentiam retractetur antè secutam pollutionem, hæc subsecuta

caret omni culpâ, quia retractatâ causâ evadit pollutio involuntaria Sanch. n. 28.

§. XI.

Proponuntur Objectiones, & solvuntur.

95. **P**RO primâ sententiâ in *num.* 91. plura adducit argumenta Sanch. *cit. D.* 45. n. 10. eâque diluit n. 32.

Argumentum primum. Causa etiã licita, si ex hac prævidetur secutum homicidium, aut fornicatio, est vitanda sub mortali, ergo etiã sub mortali, est vitanda pollutio, prævisã etiã in causa licita, & à fortiori in venerea, etsi veniali.

Respondeo primò, ergo etiã vitanda est causa honesta ob pollutionem in ea prævisã, quia ob homicidium prævisum in tali e. g. exaudienta confessione, hæc est sub mortali pro tunc omittenda. Probat igitur nimium.

Respondeo secundò, negando consequentiam, disparitas est, quod homicidium causet damnum irreparabile, & fornicationis prohibitio strictius obliget, etsi pollutio sit pejor fornicatione, nam hæc non sequitur, nisi mediã potentiã imaginativã, & appetitu sensitivo, proinde, ex causis naturã suã ordinatis ad coitum, secus expulsio seminis, seu pollutio prævisã in causis licitis, aut venereis leviter illicitis &c. ergo est major obligatio vitandæ fornicationem, quam pollutionem, ut

fufius probat Sanch. *num.* 14. *vide num.* 43. & 78.

96. Argumentum secundum: abscindens sibi partem corporis extra urgentem necessitatem peccat mortaliter, ergo etiã est mortalis effusio seminis, nisi urgeat gravis necessitas, consequentia probatur, tum quia semen, quamdiu est intra viscera, & pars hominis: tum quia est strictior obligatio non prodigendi seminis, quam conservandi manum, hujus enim est aliquando licita directã amputatio, nunquam autem fas est directè prodigere semen per *num.* 80.

Respondeo nego consequentiam. disparitas est, quoad semen sit ex partibus, quæ perditæ per nutritionem possunt recuperari, secus reliquæ partes e. g. manus, aut pes, idcirco sine causâ urgente non possunt abscindi. Ad probationem primam consequentiæ dico esse partem hominis, sed facilè recuperabilem, si amittitur. Ad secundam Respondeo illam verificari, quando semen prodigitur ex intentione, secus si præter intentionem.

97. Argumentum tertium. Usus rerum Homini à natura non aliter concessus est, quam ad finem ab ipsa natura institutum,

tatum, ut patet in membris corporis, quæ non possunt exponi, nisi aliud suadeat urgens necessitas, uti proprium, aut Reipublicæ majus bonum, sed semen natura instituit ad bonum generationis in matrimonio, ergo est contra naturam institutum, seu ordinem, atque adeo mortale ejus effusionem permittere absque urgente necessitate. Respondeo datâ majori, & minore distinguo consequens, est contra naturam institutum seminis effusionem permittere per causas licitas nego consequentiam, nè fiat effusio voluntariè per causas notabiliter influentes concedo consequentiam, tunc enim est mortale, secus dum procedit ex causis per accidens.

98. Argumentum quartum, qui vult antecedens, vult etiam consequens, & qui vult causam vult etiam effectum *L. 1. §. 1. ff. si usus fructus petatur*, ergo volens causam cum pravisione pollutionis, vult hanc. Respondeo distinguo antecedens, qui vult antecedens ut causam, vult etiam consequens, vel effectum, quando tenetur vitare antecedens vel causam concedo antecedens, quando non tenetur vitare antecedens, vel causam nego antecedens. Distinguo pariter consequens, volens causam pollutionis vult etiam pollutionem nempe indirectè, quando tenetur causam ejus vitare concedo consequentiam, quando non tenetur causam vitare nego consequentiam. Deinde quando est obligatio vitandi causam, sed non nisi levis titulo pollutionis, adhuc non censetur esse voluntaria voluntarierate morali in se, sed indirectâ, seu voluntarierate causâ sed hæc non est voluntaria voluntarierate plus quam veniali, ergo nec pollutio pravisa.

Quæ objici possunt contra causas per accidens pollutionis, solutio eorum facile colligi potest. à *num. 56.*

99. Argumentum quintum. In præceptis reliquis etiam humanis non excusat quævis causa, sed necessaria, aut valde utilis, ergo minus excusatur ponens causam pollutionis, cum hæc sit contra jus naturale, & intrinsecè mala, nisi urgeat necessitas, aut valde magna utilitas. Argumentum hoc probat nimium: nam equitatio; studium, auditio confessio-num non excusat ab auditione missæ, aut recitatione breviarij, sed equitans, studens &c. peccat mortaliter prævicens inde securam missæ omissionem die festo, ergo etiam prævicens ex equitatione &c. secutarum pollutionem equitando peccat mortaliter contra omnes teste Sanch *num. 32. ad 8.* Respondeo igitur reliqua præcepta strictius obligare, quoad hoc secundum omnes teste citato Sanch. quàm præceptum pollutionis, hæc enim est consequens ad notus carnales: hi motus ob naturam infirmitatem, & concupiscentiam facillimè insurgunt, & ideo majus voluntarium requiritur, non tanquam fundamentum generis moris, & malitiæ, sed tanquam circumstantia necessaria, ut sint mortales, aliàs difficillimum esset humanum commercium sine peccato mortali: è contra peccata contra reliqua præcepta positiva non habent hanc facilitatem ex natura rei Vasq. 1. 2. *D. 108. c. 3. & D. 115. num. 7.* & cum illo tradit Sanch, *num. 14.* quod pollutio secutura vi nature non sit peccatum: sed ut est actus potentia generativa, & ideo non est peccatum mortale universim ponete causam quamcunque cū præscientia secutura pollutionis.

100. Argumentum sextum motus carnis in causa prævisi sunt sub gravi obligatione vitandi, aut si indeliberatè sint excitati, sunt positivè reprimendi, sed non aliundè, nisi ob periculum pollutionis, ergo causa motus carnis, quales sunt omnes spectantes ad genus luxuriæ &c. sunt sub gravi obligatione ob periculum pollutionis vitandæ.

Obiectio tangit duas præsertim quæstiones. Prima est, an & quale sit peccatum apponere causam, in qua prævidentur, motus delectationis veneræ, quales duntaxat sunt illi, qui sentiuntur in partibus verendis, aut harum proximis.

Secunda an sit peccatum mortale motus ejusmodi insurgentes non reprimere positivè, sed se habere negativè, id est, nec consentiendo, nec reprimendo motus involuntariè excitatos dum possunt reprimi, vel impediri.

Primæ quæstioni ut satisfiat, supponendum est motum concupiscentiæ, seu sensualitatis accipi, vel pro fomite peccati, vel actuali commotione carnis. Concupiscentia accepta primo modo dicitur concupiscentia in actu primo, estque ipsa inclinatio in peccatum. Secundo modo est ipse actus secundus; quo caro se commoveret, & concupiscit objectum delectabile.

Certum est quod concupiscentia in actu primo non sit peccatum; est de fide contra Hæreticos nostri temporis dicentes peccatum originale nihil esse aliud, quam concupiscentiam rationi rebellem, quæ cum semper etiam in justis maneat; ajunt peccatum originale nunquam deleri, sed tegi, quem errorem damnat Apost. ad

Rom. 8. v. 5. ubi dicitur: *nihil ergo nunc damnationis* (id est, dignum damnatione) *ijs qui sunt in Christo JESU oapite per baptismum, renati*: idcirco Trident. Sess. 5. in Decret. de peccato originali, dictam, *concupiscentiam, quam aliquando Apostolus* (nempe ad Rom. 7.) *peccatum appellat, declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinatur, si quis autem contrarium senserit, anathema sit.*

Certum est secundò concupiscentiam in actu secundo, seu actualem carnis motum prævertentem omnem usum rationis carere omni culpâ etiam veniali contra sectarios apud Vasquez D. 106. defectu libertatis, est enim supra humanam industriam omnes motus prævenire, unde tales non sunt ad culpam imputabiles, *concupiscentia enim non consentibus nocere non valet*, sunt verba citati Trident. circa finem.

Hujusmodi motus prævenientes in nobis omnem nostram libertatem vocantur à Theologis motus primo primi; si excitentur motus sive sensuales, seu veneri, sive rationales in voluntate circa objectum honestum, aut turpe ab intellectu propositum cum advertentia imperfecta, & consensu sufficiente ad veniale dicuntur motus secundò primi; hos, sive in se, sive in causa non posse esse mortale peccatum est certum, quia deficit plena deliberatio, sive advertentia, & consultatio. Imò carent omni culpa, quando non est actualis expressâ cognitio ipsorum malitiæ, aut saltem aliqua dubitatio, aut scrupulus.

Vasq.

Vasq. *D. 107. c. 3.* quia finè tali cogitatione motus non sunt voliti, quatenùs sunt peccatum. Demum motus dependenter à plena advertentia, & consensu sufficiente ad mortale appellantur motus secundò secundi.

Consensus voluntatis in motum pravum carnis est duplex, directus, & indirectus per *num. 14.* consentit directè, quando intendit objectum illud oblectans, in quod fertur appetitus sensitivus, vel quando vult, ut in sensualitate seu carne sit motus sensualitatis. Indirectè consentit, quando directè vult causam, ex qua prævideretur motus secutus.

Consensus in motus carnales tam directus, quàm indirectus consequens ad imperfectam advertentiam nequit excedere venialem culpam. E contra consensus directus deliberatus in præfatos motus propter delectationem extra conjugium semper est mortalis. His suppositis.

101. Respondeo ad quæsitum primum motum initio *num. 100.* positionem causæ necessariæ, honestæ, aut utilis cum prævisa spirituum seminalium commotione etiam vehementi secluso periculo consensus in pollutionem, aut delectationem veneream spiritus commotos comitantem, carere omni culpâ. Ratio hujus petenda est ex *num. 88.* si enim pollutio prævisa in tali causâ non imputeretur, multò minùs commotio spirituum.

Eadem commotio spirituum prævisa in causâ veniali turpi non transfundit, nisi culpam levem in volitionem ponentis causam, dummodo absit periculum consensus in delectationem veneream, aut pollutionem. Hæc assertio est probata *num. 92.* eamque tuctur Sporer. *p. 1.*

R. P. Karch, Diss.

Theolog. Mor. c. 6. num. 13. contra multos damnantes reatùs mortalis.

Demum si causa in genere luxuriæ multum provocet, excitatque spiritus, & appetitum ad commotionem, est mortale causam apponere, ut oscula lasciva, tactus inhonestos, aspectum fixum venerorum scemina &c. de quibus *num. 87.* conclusio ista est certa per *num. 93.* et si enim ejusmodi motus spirituum notabilis sit volitus solùm indirectè, non est excusabilis à mortali, cum voluntarium etiam indirectum sufficiat ad mortale, quoties voluntarium directum causæ est mortale, nemò enim à mortali excusat pollutionem etiam non intentam prævisam in causa notabiliter influente, quoties hæc imputatur ad reatum mortalem; secùs dic, si causa turpis non influat notabiliter per *num. 92.* Sporer cit. Hæc quo ad quæstionem primam.

102. Circa quæstionem secundam, quam *num. 100.* sub principium propositi est duplex sententia: prior obligat sub mortali ad positivam repressionem. Vasq. *1. 2. D. 108. Less. lib. 4. c. 3. nu. 117.* Rhodes *de peccatis D. 1. q. 3. sec. 2. §. 3.* S. Th. *1. 2. q. 74. art. 6. Corp.* quia negligens positivam repressionem e. g. mentem convertendo ad alia cogitanda &c. censetur æquivalenter seu in morali æstimatione consentire, & quidem secundum aliquos etiam secluso periculo consensus apud Sanch. *lib. 1. Mor. c. 2. nu. 12.* siquidem delectatio venerea tunc præsens etsi aliunde exitata est illicita contra castitatem, & quidem mortalis, si quis in eam expressè consentit, seu approbat, ergo etiam est mortalis consensus æquivalens, seu interpretativus ab aliquibus

K

no-

nominatus, aliàs posset quis liberè manere in magna delectatione sinè omni peccato ut argumentatur Vasq. negativè se habendo, etsi motus excitarentur ab alio saltem ab ebrio, vel amente, quia uti arguit Rhodes, cùm hic non peccaret, nec patiens motus, & delectationem cooperaretur alieno peccato. Extendit Vasquez ad eum, cui talis motus excitatus displicet, seu qui reprobatur delectationem veneream contra Laym. *lib. 1. tr. 3. c. 6. n. 8.*

Posterior sententia negat Marat. de peccatis *D. 7. S. 8.* Herina de peccatis *D. 5. num. 18.* Cajetanus. Navarus, Tolet. & alij quorum sententiam censet probabilem Sanch. *num. 13.* priorem verò in praxi semper esse veram post plenam advertentiam.

Respondeo cum distinctione sententiam priorem esse sustinendam in ijs, qui sunt assueti venereis ob periculum consensus (in quod totam malitiam communiter refundit posterior sententia) in his enim displicentia serua vix elici potest tolerando motus oblectantes propter habitum, igitur est necessaria repressio positiva. E contra in non assuetis puto sententiam Laym. esse practicè tutam, nego enim habentem expressam displicentiam motus, & delectationis venereæ consentire interpretativè, si per consensum interpretativum intelligas omissionem positivæ repressionis motuum, quia etsi posset reprimere non tenetur sub mortali, sed solum sub veniali, quando nulla iusta causa excusat, ut si quis curiosè studeat arti medicæ, aut anatomice, si ei displicet delectatio. Less. *num. 118.* probabiliter excusans à mortali, eò quod ~~etsi causa non sit iusta,~~ habet tamen aliquid

commodi aut utilitatis studium, etsi curiosum, sunt enim naturâ suâ inordinati, nec determinantes, ad pollutionem, nisi summè commoveant spiritus per *num. 83.* ex his satisfit argumento Sexto *num. 100.* proposito.

Respondeo igitur ad primùm distinguendo motus carnis vehementes sunt sub obligatione mortali vitandi, consequenter etiam eorundem causâ efficaciter in illos influens concedo, motus carnis non vehementes sunt sub obligatione ingravi vitandi in causâ non influente notabiliter nego.

Ad secundum constat ex numero præfenti, quando motibus aliunde excitatis sit sub gravi obligatione positivè resistendum, quando non: quando sunt vehementes, censeo universaliter esse resistendum positivè, cùm omnes teneantur impedire pollutionem non tantùm in se, sed etiam in causâ, notabiliter ex naturâ suâ eam provocante (nisi causâ sit necessaria, aut honesta) nimirùm illam non ponendo, aut si posita est aliunde hanc removendo si potest removeri ad vitandum periculum consensus.

Argumentum septimum tactus impudici ex se inter conjugatos non sunt peccata mortalia, sunt tamen mortalia exerciti cum periculo pollutionis prævisæ. Sanch. *D. 45 num. 39.* Item sponsis de futuro licent oscula, & tactus non impudici ex communi opinione approbata à Sanch. *D. 46. num. 47.* attamen evadunt mortales si imminet periculù pollutionis, uti tradit idem *n. 49.* ergo multò magis ob pollutionis periculum semper fiunt mortales actus in genere luxuriæ veniales. Ut argumentum hoc diluatur sequens resolvenda est questio.